

Groene Kennis
Coöperatie

De rol van onderzoek in De Kenniswerkplaats

Samenwerking met wederzijds belang

De Kenniswerkplaats
De betekenis van het onderzoek voor
De Kenniswerkplaats
De betekenis van De Kenniswerkplaats
voor het onderzoek
De ontwikkeling van
een regionale kennisagenda
Inschakelen van DLO-experts
Hoe nu verder ?

Cees Kwakernaak

De rol van onderzoek in De Kenniswerkplaats

Samenwerking met wederzijds belang

Inhoud

Ten geleide 3

- 1 De Kenniswerkplaats: samen werken aan veranderingen in de regio** 4
- 2 De betekenis van het onderzoek voor De Kenniswerkplaats** 6
- 3 De betekenis van De Kenniswerkplaats voor het onderzoek** 8
- 4 De ontwikkeling van een regionale kennisagenda** 10
 - **Fase 1: Randvoorwaarden borgen** 11
 - **Fase 2: Regionale kennisbehoefte inventariseren** 11
 - **Fase 3: Kennisaanbod van de kennisinstellingen inventariseren** 12
 - **Fase 4: De kennisagenda verwaarden** 12
 - **Fase 5: Afspraken vastleggen** 12
- 5 Hoe nu verder?** 14

Lijst van direct betrokkenen bij De Kenniswerkplaats Veenkoloniën 15

Ten geleide

In het landelijk beleid zijn de topsectoren en de 'Gouden Driehoek' de belangrijkste aandachtspunten. Dit betekent dat het gericht is op economie, kennis & innovatie, scholing & arbeid en duurzaamheid met een centrale, richtinggevende rol voor het bedrijfsleven, o.a. ten aanzien van de inzet van onderzoek en onderwijs. Provincies en gemeenten kiezen in hun beleid steeds meer voor dezelfde invalshoek, waarbij versterking van de regionale en lokale economie het vertrekpunt is. De regionale uitdagingen vragen om nieuwe strategische samenwerkingsverbanden. Overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen moeten meerjarige, regionale leer- en kennis-agenda's opstellen om de complexe opgaven in de regio samen op te lossen. Nieuwe arrangementen zijn nodig rondom kennis en innovatie, een Leven Lang Leren en (groene) educatie.

Dit is de context voor een beloftevol experiment dat al in 2004 werd opgestart en bekend werd onder de naam De Werkplaats Veenkoloniën. Een experiment dat is vormgegeven door het lectoraat Regionale Transitie van Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden en de Groene Kennis Coöperatie (GKC) van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Inmiddels is uit het gezamenlijke werk van het lectoraat en de GKC ook het nationale Programma Regionale Transitie ontstaan. De belangrijkste opdracht die het ministerie bij dit programma heeft neergelegd is de vorming van regionale kennisallianties waarvoor de werkplaatsmethodiek de belangrijkste drager is.

In de nu bijna acht jaar van zijn bestaan heeft ook De Werkplaats een ontwikkeling doorgemaakt. De focus is steeds meer komen te liggen op kennis en innovatie: niet alleen samenwerken, maar ook 'samenleren'. Om die ontwikkeling tot uitdrukking te brengen spreken we daarom voortaan van De Kenniswerkplaats.

De vier brochures in de Toolbox Kenniswerkplaats Veenkoloniën willen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van een structurele werkwijze waarin het bedrijfsleven - met name het MKB- maatschappelijke organisaties, onderwijs, onderzoek en overheden in de Veenkoloniën en daarbuiten kennis delen en nieuwe kennis creëren, maar daarvoor ook de benodigde competenties ontwikkelen. Minstens net zo belangrijk is het om interne middelen te schakelen, gezamenlijk fondsen te verwerven, agenda's en strategie te koppelen met de bestuurlijke agendasetting van de regio.

In deel 1 van de toolbox vindt u een beschrijving van De Kenniswerkplaats met stellingnamen van de betrokken partijen (een uitgave van januari 2011 en daarom nog onder de titel 'De Werkplaats Veenkoloniën').

Deel 2, 'De Kenniswerkplaats Veenkoloniën - Op weg naar volwassenheid', zoekt in op de leerconcepten en -modellen die aan de basis liggen van De Kenniswerkplaats.

Deel 3, 'Ondernemen in de toekomst', belicht de betekenis van De Kenniswerkplaats voor de ondernemers van vandaag en morgen. Het laatste deel tenslotte gaat in op de relatie tussen de Kenniswerkplaats en het onderzoek. Alle vier delen samen beschrijven de kennis die tot nu is verzameld over De Kenniswerkplaats.

In de praktijk blijkt dat het niet altijd eenvoudig is om elkaars taal te verstaan en de interne processen van al deze betrokkenen op elkaar af te stemmen. Maar anderzijds blijkt ook de waarde van echte samenwerking door het schakelen van inzet en budget, het articuleren van vraag en opdracht en de verbinding tussen experts, ondernemers, docenten en studenten. Het experiment is geslaagd, nu verder in professionaliseren en adequaat schakelen. Action research en action learning gaan door, in de Veenkoloniën en in de zeven andere Kenniswerkplaatsen in Nederland.

Willem Foorhuis

Lector Regionale Transitie,
Hogeschool Van Hall Larenstein,
Nationaal Programmaleider
Regionale Transitie van de
Groene Kennis Coöperatie,
ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

1

4 De Kenniswerkplaats: samen werken aan veranderingen in de regio

In veel gebieden voltrekken zich ingrijpende veranderingen. Bevolkingskrimp met vergrijzing en wegtrekkende jeugd. Of juist verstedelijking met vervagende grenzen tussen stad en platteland, met een veelkleurige mix van bevolkingsgroepen. Akkerbouwgebieden die niet meer kunnen rekenen op Europese landbouwsubsidie. Kustgebieden die zich moeten instellen op toenemende verzilting. In al die gevallen verandert de regio en krijgt ze een nieuwe betekenis. De nieuwe opgave ligt in het vinden van een nieuwe balans tussen wonen, werken en recreëren, tussen economie en ecologie, inspelend op maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen in het klimaat. Dit is een ingrijpende innovatieopdracht, waarvoor nieuwe kennis en competenties nodig zijn om alle kansen voor vernieuwing van gebieden en bedrijven te verkennen en op hun economische en ecologische perspectieven en maatschappelijke en bestuurlijke haalbaarheid te onderzoeken.

Daarbij veranderen ook nog de rollen van partijen in de regio. De terugtrekkende overheid maakt ruimte voor zelfregulering, publiek-private samenwerking en decentralisatie van beleidsontwikkeling. Deze veranderende rollen en nieuwe opgaven vragen om

duurzame regionale vernieuwing, gebaseerd op de bereidheid en vaardigheid tot samenwerking binnen wat minister Verhagen tegenwoordig aanduidt als 'de gouden driehoek'. Dat is de driehoek van overheid, bedrijven en onderzoek/onderwijs.

De Kenniswerkplaats is een al werkende formule voor de verbinding tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen, gericht op regionale transitieopgaven. De Kenniswerkplaats is een leer-, onderzoeks- en werkgemeenschap, waarin onderwijs en onderzoek, samen met ondernemers, overheden en burgers innovatieve oplossingen zoeken voor complexe regionale opgaven. Inmiddels zijn in De Kenniswerkplaats Veenkoloniën al de nodige ervaringen opgedaan met de wijze waarop gebiedsopgaven kunnen worden vertaald in benodigde kennis om innovatieve, efficiënte en haalbare oplossingen voor deze opgaven te vinden. Die kennisontwikkeling wordt geprogrammeerd in een regionale kennisagenda. In deze brochure krijgt de rol van het onderzoek in het concept van De Kenniswerkplaats speciale aandacht. Daarbij zal ook de ontwikkeling van regionale kennisagenda's nader worden toegelicht.

2

6 De betekenis van het onderzoek voor De Kenniswerkplaats

Vaak weet de regio in grote lijnen wel wát men wil, maar niet hoe je dat kunt realiseren. Een krimpregio wil bijvoorbeeld graag zoveel mogelijk de opgeleide jongeren in de regio houden als impuls voor de bedrijvigheid en leefbaarheid in de regio, maar beschikt niet over de kennis en het inzicht welke maatregelen en investeringen effectief kunnen zijn om dat te realiseren. Kennisinstellingen hebben dus een belangrijke rol om overheden en bedrijven te adviseren over de vraag hoe je invulling kunt geven aan transitieopgaven. Welke verschillende mogelijkheden zijn er, hoe zien die mogelijkheden er in de praktijk uit? Hoe effectief zijn deze om de beoogde doelen te realiseren? Wat zijn de kosten en baten op korte en lange termijn? Hoe passen maatregelen in het landschappelijk en maatschappelijk karakter van de streek? Het zijn allemaal vragen die eerst opgelost moeten worden alvorens men daadwerkelijk aan de slag kan met de realisatie van veranderingen. Hiervoor zijn kennisproducten nodig, in allerlei vorm. Denk aan kaarten met verschillende ontwerpschetsen. Of aan rapporten waarin maatregelen op hun effectiviteit zijn doorgerekend.

In De Kenniswerkplaats worden deze kennisproducten grotendeels ontwikkeld door onderwijsinstellingen. Studenten en leerlingen van (v)mbo-, hbo- en universitaire opleidingen voeren de projecten uit, begeleid door hun vakdocenten. Maar ook experts van onderwijsinstellingen en bedrijfsleven dragen vaak bij aan de kennisproducten. Onderzoekers kunnen daarbij verschillende rollen vervullen:

- Zij begeleiden studenten bij hun projecten in De Kenniswerkplaats en zorgen daarmee voor een kwaliteitsborging van de producten die studenten afleveren.
- Zij geven studenten een vliegende start voor hun projecten door een introductie over de in het onderzoek ontwikkelde kennis op het betreffende terrein.
- Zij dragen bij aan de ontwikkeling van het beroepsveld van de studenten.
- Experts uit het praktijkonderzoek (zoals proefboerderijen) laten studenten zien welke innovaties zijn ontwikkeld en worden uitgetest, ter inspiratie van de oplossing van opgaven in de projecten van De Kenniswerkplaats.
- Zij dragen actief bij aan de programmering van De Kenniswerkplaatsprojecten via regionale kennisagenda's.
- Experts kunnen de rol van kennismakelaar vervullen door kennisproducten uit de kennisinstellingen in samenhang in te brengen in de regionale zoektocht naar integrale gebiedsoplossingen.

Inschakelen van de WURKS-Helpdesk

Onderzoekers kunnen dus een heel zinvolle rol vervullen in Kenniswerkplaatsen. Dat kan volgens een goede programmering verlopen, aangestuurd door de regionale kennisagenda. Maar het kan ook gebeuren dat er een van te voren niet voorziene behoefte ontstaat om onderzoekers in te schakelen bij een Kenniswerkplaatsproject. In dat geval kunnen vertegenwoordigers van het (groene) onderwijs Wageningse kennis inhuren via het Helpdesk-loket van WURKS (Wageningen University Research Knowledge Sharing). Dan moet een dergelijke aanvraag wel voldoen aan een aantal criteria:

1. Het project richt zich op de benutting van kennis van Wageningen UR in het groene onderwijs.
2. Een vraag of behoefte vanuit het groene onderwijs is het vertrekpunt.
3. De betrokken groene onderwijsinstellingen dragen zelf ook (financieel) bij.
4. Er is perspectief op continuïteit en brede benutting in het onderwijs.

Wanneer onderzoekers worden ingeschakeld om te ondersteunen bij de uitvoering van onderwijsprojecten in Kenniswerkplaatsen zal het in het algemeen niet moeilijk zijn om aan deze criteria te voldoen. Er is bij Kenniswerkplaatsprojecten immers altijd wel sprake van doorwerking van kennis in het groene onderwijs vanuit een duidelijke onderwijsbehoefte, en deze vorm van kennisdoorwerking is in Kenniswerkplaatsen gebaseerd op gezamenlijke uitvoering met meerdere onderwijsinstellingen, en ook van financiering met een meerjarig karakter.

8 De betekenis van De Kenniswerkplaats voor het onderzoek

De relatie tussen onderzoek en Kenniswerkplaats verloopt langs twee sporen. Enerzijds is het onderzoek van grote betekenis voor het goed functioneren van een Kenniswerkplaats, en anderzijds heeft De Kenniswerkplaats veel te bieden voor het onderzoek. In De Kenniswerkplaats Veenkoloniën kunnen we rustig spreken van een goed huwelijk tussen de onderzoekswereld en De Kenniswerkplaats, want de liefde komt van twee kanten. En inmiddels hebben uit dit huwelijk al veel kinderen het licht gezien, in de vorm van nieuwe Kenniswerkplaatsen in andere regio's die bezig zijn zich volwaardig te ontwikkelen.

Het werken in Kenniswerkplaatsen sluit heel goed aan bij de groeiende aandacht in het onderzoek voor integrale gebiedsgerichte opgaven. De Kenniswerkplaats als aanjager van interessante onderzoekopdrachten dus, waarin verschillende problemen en gebiedsopgaven in samenhang worden onderzocht en opgelost. Het werken in Kenniswerkplaatsen biedt aan onderzoeksinstellingen niet alleen kennisinhoudelijke kansen, maar ook proces-

matige kansen, bijvoorbeeld in de rol van gebiedsmakelaar.

Onderzoeksinstellingen van de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO), zoals Alterra, LEI of PPO, ontvangen evenals de groene onderwijsinstellingen subsidiegelden van het ministerie van EL&I. Het ministerie heeft DLO opdracht gegeven om te zorgen voor een betere kennisuitwisseling tussen de onderzoeks- en onderwijsinstellingen. Samenwerken in een Kenniswerkplaats is voor EL&I een heel interessante vorm om deze kennisdoorstroming in praktijk te brengen, juist omdat met deze werkvorm 'de gouden driehoek' van kennisinstellingen, overheden en bedrijfsleven wordt ingeschakeld. Interessant voor EL&I, maar zeker ook interessant voor de onderzoeksinstellingen! Want aldus krijgen zij een nieuwe toegang tot een breed netwerk van de regionale markt, en verwerven zij inzicht in complexe gebiedsopgaven die vragen om innovatieve oplossingen.

Producten van studenten zitten vaak vol

creatieve en innovatieve ideeën die nieuwe oplossingen voor problemen in beeld brengen. Maar voordat die oplossingen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd is vaak nog wel wat nader specialistisch onderzoek nodig, dat zich minder leent voor studentenwerk. Dan gaat het bijvoorbeeld om het doorrekenen van maatregelen met complexe modellen, het uitwerken van de technische uitvoerbaarheid van maatregelen of het berekenen van financieel-economische consequenties. De regio kan hier voor aan onderzoeksinstituten opdrachten verstrekken. Kans op nieuwe onderzoeksopdrachten dus als spin off van studentenonderzoek uit De Kenniswerkplaats.

Tenslotte is samenwerken van onderwijs en onderzoek in Kenniswerkplaatsen vaak heel kosteneffectief. Door een slimme taakverdeling voor de uitvoering van arbeidsintensievere taken door studenten en kennisintensievere taken door onderzoekers kunnen regionale projecten tegen veel lagere kosten worden uitgevoerd dan wanneer een project geheel door een onderzoeksinstituten zou worden uitgevoerd. Dat is gunstig voor de opdrachtgever (de regio), maar ook voor de betrokken onderzoeksinstituten omdat dit de concurrentiepositie versterkt.

Samenvattend heeft het werken in een Kennis-

werkplaats voor onderzoeksinstituten dus de volgende voordelen:

- De Kenniswerkplaats biedt een nieuwe ingang voor gebiedsgericht onderzoek, innovaties en procesbegeleiding, waarbij de gehele 'gouden driehoek' betrokken is.
- Werken aan regionale transitieopgaven met onderwijsinstellingen vormt een voor EL&I interessante invulling van de opgave aan DLO om te komen tot een betere kennisdoorstroming tussen groen onderwijs en groen onderzoek, waarvan ook regionale overheden en bedrijfsleven profiteren.
- Studenten (waaronder toekomstige onderzoekers) verrijken hun beroepsbeeld door de samenwerking met experts.
- Studentenprojecten uit Kenniswerkplaatsen kunnen spin off opleveren voor aanvullend onderzoek door experts van onderzoeksinstituten.
- Samenwerking van studenten en onderzoekers in projecten is vaak kosteneffectief en kan de marktpositie van betrokken onderzoeksinstituten versterken.

4

10 De ontwikkeling van een regionale kennisagenda

Werken in De Kenniswerkplaats is voor alle partijen nieuw. Het gaat erom om van en met elkaar te leren en te werken aan ontwikkeling van innovatieve oplossingen voor gebiedsvraagstukken. In het concept van De Kenniswerkplaats is de regio de trekkende en eindverantwoordelijke partij. Maar dan moeten de regionale actoren eerst samen erachter komen, welke vragen er spelen, welke opgaven ze zich stellen en welke ontwikkelingen en vernieuwingen men binnen een bepaalde termijn in de regio wil realiseren. Dit is de regionale kennisagenda.

Fase 1

Randvoorwaarden borgen

De beoogde regionale ontwikkelingen en vernieuwingen worden vastgelegd in een gebiedsontwikkelingsplan of regioagenda. Daarin zijn beleidsmatig vastgestelde prioritaire thema's benoemd, voorzien van ambities in welke richting men verschillende beleidsthema's de komende jaren wil gaan ontwikkelen. Die ambities kunnen vertaald zijn in beleidsprojecten, waarin is aangegeven wat men met een onderwerp wil bereiken binnen een bepaalde termijn. Het is belangrijk dat er beleidsmatige consensus is over zo'n regionaal ontwikkelingsplan of agenda, en dat dat document ook bestuurlijk is vast-

gesteld. Ook zal bestuurlijk moeten worden vastgesteld dat de regio bij de uitwerking ervan kiest voor samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstellingen in een regionale Kenniswerkplaats.

Wanneer hierover bestuurlijke consensus bestaat is er geen discussie meer over de vraag wat men in de regio wil gaan oppakken, en kan het werk in De Kenniswerkplaats zich concentreren op de vraag hoe de voorgestane ontwikkelingen en innovaties kunnen worden gerealiseerd en welke kennis en kennisproducten nodig zijn om daarin de goede keuzes te maken. In deze fase zullen ook randvoorwaarden voor een goed functionerende Kenniswerkplaats moeten worden gecreëerd zoals financieringsafspraken en aanstelling van een manager voor De Kenniswerkplaats.

Fase 2

Regionale kennisbehoefte inventariseren

Het gebiedsontwikkelingsplan of de regioagenda bevat een lijst met gebiedsopgaven, uitgesplitst naar verschillende thema's. Voordat men daar in de praktijk uitvoering aan kan geven in de vorm van uitvoeringsprojecten zal altijd nog een aantal bestuurlijke knopen moeten worden doorgehakt. Dan kan het bijvoorbeeld gaan om de

precieze locatie, aard en omvang van ruimtelijke ontwikkelingen, om de wijze van financiering, of over de manier waarop burgers en bedrijfsleven betrokken kunnen worden bij de voorgestelde ontwikkelingen.

Om dergelijke besluiten verantwoord te kunnen nemen is vaak behoefte aan inhoudelijke onderbouwing. Met andere woorden, er zijn kennisproducten nodig die bestuurders helpen om besluiten over de uitvoering van het gebiedsontwikkelingsplan of de regioagenda zo goed mogelijk te onderbouwen. Bij De Kenniswerkplaats Veenkoloniën gaat het b.v. om een verkenning van de mogelijkheden voor grootschalige veehouderij, de ontwikkeling van een visie op een klimaatbestendige inrichting van het gebied en de watersystemen, of het aanbieden van geïntegreerde coachingstrajecten voor ondernemers.

Regionale actoren inventariseren in deze fase welke kennis en kennisproducten zij nodig hebben om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de verschillende beleidsthema's in het gebiedsontwikkelingsplan of de regioagenda. Per thema is de beleidsmatige trekker van dat thema verantwoordelijk voor deze inventarisatie van de kennisbehoefte.

Zij worden in dat proces ondersteund door de manager van De Kenniswerkplaats, die erop let dat de resultaten van deze inventarisatie zo zijn uitgewerkt dat deze bruikbaar zijn voor kennisinstellingen om daarop projecten te ontwikkelen. Veel Kenniswerkplaatsen maken in dit proces ook gebruik van een vertegenwoordiger vanuit het onderzoek om te faciliteren dat de beleidsopgaven zo goed mogelijk worden vertaald in daarvoor benodigde kennisproducten.

Fase 3

Kennisaanbod van de kennisinstellingen inventariseren

In De Kenniswerkplaats nemen verschillende onderwijsinstellingen deel van diverse opleidingsniveaus. Dat varieert vaak van (v)mbo en hbo tot wo. Ook is het onderzoek partner in De Kenniswerkplaats, in het algemeen met één of meer vertegenwoordigers van DLO. Om te organiseren dat de benodigde kennisproducten (als resultaat van fase 2) zo goed mogelijk worden belegd bij de betrokken kennisinstellingen organiseert de manager van De Kenniswerkplaats een 'kennismarkt'. Daarop geven de scholen en onderzoeksinstituten aan welke kennisproducten zij zouden kunnen leveren. Belangrijke criteria zijn of men binnen de kennisinstelling over de benodigde inhoudelijke expertise en het benodigde opleidingsniveau beschikt om de gevraagde kennisproducten te kunnen leveren. Ook inventariseren de kennisinstellingen wie de expertisehouders binnen hun organisatie zijn.

Belangrijk is dat elke kennisinstelling per thema aangeeft welke expertisehouder het eerste aanspreekpunt zal zijn voor de regionale thematrekker om nadere afspraken te

maken over de inhoudelijke invulling van de uit te voeren onderzoeken. Want altijd zal het nodig blijken dat de thematrekkers bij de kennisinstellingen in overleg treden met de thematrekker uit de regio om een beter beeld te krijgen van de precieze behoefte aan kennisproducten. Ook moeten dan afspraken gemaakt worden over prioritering en fasering van kennisvragen, zodat er een samenhangend pakket aan onderzoeksprojecten kan worden geformuleerd.

Daarmee ontstaat de meerjarige onderzoeksprogrammering in de vorm van een regionale kennisagenda. Voor de afzonderlijke onderzoeksprojecten stellen de kennisinstellingen projectplannen op waarin zij uitwerken op welke wijze zij invulling zullen geven aan de kennisvragen uit de regio. De regionale thematrekker reageert vervolgens op deze projectplannen, waarna deze, al dan niet bijgesteld naar aanleiding van het commentaar uit de regio, worden vastgesteld.

Dit traject van projectmatig werken is voor onderwijsinstellingen vaak nog onwennig. Vertegenwoordigers vanuit het onderzoek, waar projectmatig werken standaard is, kunnen in dit traject de onderwijsinstellingen helpen bij de opstelling van de projectplannen en kunnen tevens aangeven of, en in welke vorm, het onderzoek een inhoudelijke bijdrage kan leveren aan de uitvoering van deze Kenniswerkplaatsprojecten.

Fase 4

De kennisagenda verwaarden

In vervolg op de inhoudelijke programmering van het onderzoek door de onderwijs- en onderzoeksinstituten in De Kenniswerkplaats geven deze ook een begroting van

de jaarlijkse omvang van de inzet en kosten per thema over de totale doorlooptijd van De Kenniswerkplaatsprojecten. Deze begroting geeft een raming van de hoeveelheid uren van studenten en hun begeleiders bij de onderwijsinstellingen en de hoeveelheid uren van experts van onderzoeksinstituten en bedrijven. Per uur wordt een bepaalde kostprijs overeengekomen, waarbij uren van studenten uiteraard een veel lagere kostprijs kennen dan uren van begeleiders en onderzoekers. De begroting van uren en kosten kan vanzelfsprekend voor het eerstkomende jaar veel nauwkeuriger worden bepaald dan de begroting voor latere jaren. Dat betekent dat er concrete afspraken kunnen worden gemaakt over de inzet en financiering van onderzoek in het eerstvolgend jaar, en dat afspraken over latere jaren meer en meer een globaal en tentatief karakter zullen hebben, die later concreet gemaakt zullen worden bij het opstellen van het jaarlijks te actualiseren werkplan.

Aan de hand van de opgestelde begroting van kosten worden financieringsafspraken met de regio gemaakt. Aldus ontstaat voor het onderzoeksprogramma een jaarlijks begrotingsoverzicht met bijbehorend financieel dekkingsoverzicht. Bij het onderbouwen van de projectkosten van de kennisinstellingen blijken de ervaringen van onderzoeksinstituten met het opstellen van begrotingen vaak heel nuttig.

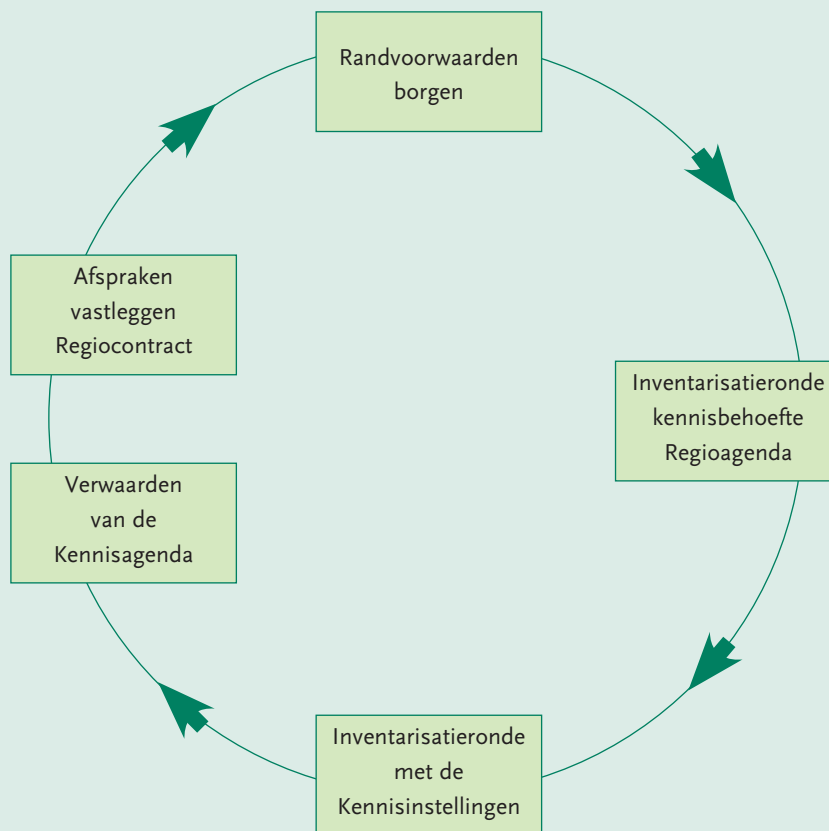
Fase 5

Afspraken vastleggen

De regionale kennisagenda voor De Kenniswerkplaats is aldus inhoudelijk en begrotingstechnisch ingevuld in goede samenspraak tussen onderwijs- en onder-

zoekinstellingen en de regionale actoren in De Kenniswerkplaats. Deze kennisagenda moet dan nog bestuurlijk worden vastgesteld om de afspraken over uitvoering en financiering te bekrachtigen. Vaststelling van de kennisagenda geschiedt in de vorm van een Regiocontract, te ondertekenen door bestuurders van de betrokken instellingen. Voor de Veenkoloniën omvatte het Regiocontract een tweetal documenten: naast de kennisagenda ook het businessplan voor De Kenniswerkplaats. In het businessplan zijn de zakelijke afspraken over het management van De Kenniswerkplaats vastgelegd.

*Ontwikkelingscyclus Kennisagenda
aan de hand van regio Veenkoloniën*
Bron: Programma Regionale Transitie

13

De Kennisagenda Veenkoloniën 2009 is te downloaden via de volgende link:

www.kenniswerkplaats.eu/docs/kennisagenda_VK.xls.

Een voorbeeld voor een recente kennisagenda vindt u bij de Kenniswerkplaats Groene Kennispoort Twente onder de link:

www.kenniswerkplaats.eu/docs/kennisagenda_GKT.xls.

5

14 Hoe nu verder?

Er gaat veel veranderen in de kenniswereld als gevolg van het Kabinetsbeleid. Onderzoeksgelden zullen geconcentreerd ingezet worden in 9 'topsectoren', waaronder Agrifood, Tuinbouw en Water. De inzet is om investeringen in kennis en innovaties te financieren vanuit de overheden, samen met het bedrijfsleven. In het advies dat dit jaar is uitgebracht over deze topsectoren wordt opgeroepen om het kennisaanbod vanuit onderwijs en onderzoek optimaal af te stemmen met de kennisbehoefte vanuit de regio, met name ook met het regionaal bedrijfsleven. Dit sluit prachtig aan op het werkplaatsconcept. Wel ligt er voor de komende tijd een grote uitdaging om de betrokkenheid van het regionale bedrijfsleven in De Kenniswerkplaatsen sterk te vergroten. Als dat lukt zijn er prima perspectieven om op thema's als Agrifood, Tuinbouw, Energie en Water meer onderzoeksgelden te verkrijgen voor kennis- en innovatieopgaven uit de regio.

Lijst van direct betrokkenen bij De Kenniswerkplaats Veenkoloniën

Initiatiefnemer en algemene leiding

Willem Foorthuis Lector Regionale Transitie, Hogeschool Van Hall Larenstein

Regiocoördinator voor de regio Veenkoloniën

Ko Munneke Agenda voor de Veenkoloniën

Medewerkers

Wik Blok

Henriët Buikema

Kees Ike

Evert Mulder

Rosalie Rooze

Mirjam Steenbergen

Ondersteuningsgroep

Steven de Boer

Geert Bomhoff

Sietze Bottema

Petra Cremers

Hans Drijfhout

Eddy Hekman

Ben Helming

Frans Hoetink

Gerry Koopman

Tollie Middel

Coördinatoren onderwijsinstellingen

Ben Helming Hogeschool Van Hall Larenstein

Liesbeth Jorritsma Hanzehogeschool Groningen

Johan Kasper Stenden Hogeschool

Gerrie Koopman Hogeschool Van Hall Larenstein

Cees Kwakernaak Wageningen Universiteit / Alterra

Evert Mulder AOC Terra

Meike Sauter Wageningen Universiteit

Dirk Strijker Rijksuniversiteit Groningen

Regiegroep De Kenniswerkplaats

Elvira Ardon Hanzehogeschool Groningen

Alje van Bolhuis Agenda voor de Veenkoloniën

Wout van den Bor Onderwijsgroep Noord

Henriët Buikema Alfa-college

Hans Drijfhout Stork Technical Services Nederland

Willem Foorthuis Lector Regionale Transitie, Hogeschool Van Hall Larenstein

Jan van der Valk Hogeschool Van Hall Larenstein

De Kenniswerkplaats Veenkoloniën is een nationale pilot in het Programma Regionale Transitie van de Groene Kennis Coöperatie (GKC).

Colofon

<i>Auteur</i>	Cees Kwakernaak
<i>Fotografie</i>	Gerrie Koopman
<i>Coördinatie</i>	Willem Foorthuis
<i>Vormgeving</i>	Corrie van der Wees BNO, Schipborg
<i>Druk</i>	Koninklijke Van Gorcum BV, Assen

Websites:

<i>Agenda voor de Veenkoloniën</i>	www.veenkolonien.nl
<i>Kenniswerkplaatsen</i>	http://kenniswerkplaats.eu
<i>Kenniswerkplaats Veenkoloniën</i>	http://kenniswerkplaats.eu/veenkolonien
<i>Nationaal Programma Regionale Transitie</i>	www.regionaletransitie.nl ; www.gkc.nl/programmas/regionaletransitie
<i>Groene Kennis Coöperatie (GKC)</i>	www.gkc.nl

Besteladres

Deze publicatie is gratis te downloaden op de volgende website:
<http://kenniswerkplaats.eu>

De Groene Kennis Coöperatie (GKC) is een innovatieplatform waar groene onderwijs- en onderzoekinstellingen samen met bedrijfsleven en maatschappij werken aan kenniscirculatie en benutting van groene kennis. De GKC valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI).

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Groene Kennis Coöperatie (GKC) uit het Programma Regionale Transitie.

Het Programma Regionale Transitie brengt structurele regionale verbindingen tot stand tussen onderwijs & onderzoek en de regionale partijen. Hiervoor worden regionale leer- en kennisarrangementen voorbereid en uitgevoerd.

Januari 2012

Alle groene onderwijs- en onderzoeksinstellingen van vmbo, mbo, hbo en universiteit werken samen binnen de Groene Kennis Coöperatie (GKC).

In nauw contact met de buitenwereld werkt de GKC aan vernieuwing van het onderwijs voor leven lang leren: van jeugd tot volwassenen. Vragen uit de buitenwereld worden vertaald in regionale en (inter)nationale activiteiten voor het onderwijs binnen GKC-programma's rondom thema's zoals natuur en landschap, voeding en gezondheid, welzijn van dieren en ondernemerschap. De groene kennis wordt beschikbaar gesteld via www.groenkennisnet.nl.

Het Programma Regionale Transitie is een van de GKC-programma's. In het kader van dit programma is De Kenniswerkplaats ontwikkeld, een denk-, werk- en leeromgeving voor de 5 O's op regionale schaal. Inmiddels zijn 8 Kenniswerkplaatsen operationeel. De regio Veenkoloniën had de primeur. Over de inzichten en ervaringen uit deze nationale pilot leest u in de bundels.

Groene Kennis Coöperatie

Postbus 601

6710 BP Ede

T 0318-648300

E info@gkc.nl

W www.gkc.nl